

a két magyarságot, határon innenit és túlit, mint amennyire azt határjelzőoszlopok elválaszthatták. A történelem hullámmása érlelte az itteni emberekben felelősségteljes öntudattá azt a gondolatot, hogy ők a hatalmasok asztalán sakkfigurák csak, amelyeket a kialakuló erőviszonyok szerint tolnak ide vagy oda. Innen ered azonban a munkácsi és ungvári embernek az a sajátos-sága is, hogy politikai jelszavakban nem hisz, demagógia helyett saját ellenállását erősíti, mely egy újabb emberöltőre felvértezi őt minden változás ellen. Sajátos emberek ép ezért az idevalósiak, s talán magyarabb magyarok.

Az ezeréves öntudat, az európai magyarság mellett eszünkbe jut még valami más is, midőn Ungvárra és Munkácsra gondolunk. Munkács Zrínyi Ilona hősiességét, örök példaadását állítja elénk, Ungvár pedig Daykának, a magyar melankólikus költészet tipikus képviselőjének verssoraira emlékeztet. Talán nem is illik ehhez a vidékhez más, mint az a szentimentális, halk hangú borongás, amely Dayka költeményeiből kicsendül. A vidék, az emberek lelke valahogy összhangba olvadnak eggyé ezekkel a költői sorokkal, amelyekben a preromantika örök tartalma jut kifejezésre. Hangja egyszerű, előadása pözmentes, kedves és igaz, s érdekes, majdnem ugyanezekkel a szavakkal lehet jellemezni a két város embereit is.

KISEBBEK LETTÜNK

*Egy fejjel lett kevesebb mindegyik:
Bankár, kereskedő, munkás és hivatalnok.
Aki raktárt őrzött, zsákokat cipel most,
A kereskedőből kupeckedő vigéc lett,
A báró hivatalt keres és nem rangot.*

*Megtudtuk mi az, mélyre kerülni.
Nem segít itt más, csak a magunk embersége:
A két kezünk, az egészség, az eszünk,
Mit fenni kell a tudományok szíjján
S gyötrött homlokunknak gyöngyös verejtéke.*

*Portánk körül megfogyott a jószág.
Öltözenek színes ünneplőbe mások.
Magunkra maradtunk, egyedül, egyedül
Csak győzzük a kincset, csak bírjuk a kincset
Lelkünkől hordani, fiatal bányászok. Tamás Lajos*